

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form

Leadermetoden är en metod för att lokala aktörer ska få utveckla sin lokala omgivning, så att inte alla strategier blir bestämda uppifrån och ner. Och man betonar det viktiga inslaget av konkreta investeringar som ligger nära där människor finns i sin vardag. Och det är flertalet som har sagt som har fått stöd att det egentligen kanske inte enbart stödet, utan det är det här att någon har trott och hjälpt till att vidareutveckla det de vill göra.

Sedan 1991 så har Leadermetoden varit en hörnsten i EUs arbete för landsbygdsutveckling. Den stolta parollen är att metoden bygger på lokalt engagemang, underifrånperspektiv och samverkan. Men vad betyder det i praktiken? Och vad händer när EUs strategier och de som jobbar med lokal utveckling av landsbygden möts i verkligheten.

I det här avsnittet får vi bland annat höra mer om vad två nya rapporter kommit fram till i frågan. En på nationell nivå och en på regional nivå.

Välkomna till Landet - podden bortom storstan. Med mig Helene Almqvist. En podd producerad av Landsbyggsnätverket.

Hej, säger jag till Marion Eckardt, Kerstin Hallenborg och Göran Hallin. Hej hej. Hej. Hej i alla fall.

Och Marion, du är verksamhetsledare för Lokalt ledd utveckling Halland. Ja, det stämmer och Kerstin är verksamhetsledare för Leaderområdet Skånes Ess. Jajamen. Och Göran, du är konsult som tidigare har arbetat på, men nu är rådgivare för WSP som har gjort utvärdering av Leaderprojekt. Ja, det stämmer. Vi gjorde en utvärdering på uppdrag av Jordbruksverket av den tidigare programperioden Leader mellan 2014 2020 med fokus på de mervärden som Leadermetoden syftar till att skapa. Vi kallade den slutrapporten för att få ut EU till köksborden, och det var egentligen ett citat från en av de vi intervjuade i samband med den utvärderingen.

Jag tycker det. Vi tyckte att det var ett väldigt bra uttryck för att det är precis det som är det stora mervärdet med Leadermetoden. Jo, Marion Eckardt. Om det är någon som

inte känner till Leadermetoden kan du kort beskriva vad den är. Det är en metod för att lokala aktörer ska få utveckla sin lokala omgivning, i princip, så att inte alla strategier och projekt blir bestämda uppifrån och ner, och framför allt för landsbygdsutveckling.

Det handlar inte bara om att ge pengar till utvecklingsprojekt, eller hur?

Det stora i Leadermetoden är lagd The Local Action Group. Den här partnerskapet, som tillsammans tar fram en lokal utvecklingsstrategi och bestämmer hur området ska utvecklas. Då är det offentlig eller privat sektor som samverkar och det är ju deras arbete som utgör Leadermetoden.

Det handlar också om att driva utveckling och definiera tillsammans och dela en bild om vad som behövs göras i den egna utvecklingsgeografin, så att säga. Att bara fokusera på projekten. Det är inte rätt bild, utan det är helheten av alltsom görs som man behöver kolla på. Kerstin Hallenborg. Du är alltså verksamhetsledare för Leader Områdets Skånes ESS, vilket omfattar. Den omfattar fyra kommuner i nordöstra Skåne. Det är Osby, Östra Göinge, Kristianstad och Bromölla kommun.

Vad? Vad tänker du om det som Marion säger?

Jo, jag håller ju med. Det här med att vi har mervärde i den här metoden, det har vi ju fått bevis för genom åren. Och det har inte bara varit den här finansiella stöttningen, utan det är flertalet som har sagt som har fått stöd att det egentligen kanske inte enbart eller i första hand stödet, utan det är det här att någon har trott och hjälpt till att vidareutveckla det de vill göra. Men just att det är någonsom har tagit emot deras idéer och gjort det på olika nivåer också. Vi har ju haft kontakter med kommunerna och med andra offentliga aktörer i samband med att de här lokala idéerna kommer till kontoren, så det är ju hela tiden den här att det finns en mottagare av idéerna och en möjlighet för vidareutveckling och stöttning som gör det lokala och leadermetoden så fantastisk. Mervärden, som Kerstin nämnde. Är något man talar om när man mäter vad som händer när lokala projekt drivs med Leadermetoden som grund.

Marion Hur skulle du förklara vad ett mervärde är? Leadermetoden är ju inrättad av EU och det finns på EU

nivå vad det är man vill uppnå för mervärden med Leadermetoden, och då är det att förbättra det sociala kapitalet. Det handlar om nätverk, normer, socialt förtroende, samarbete och så vidare. Eller så är det den förbättrade styrningen som handlar om lokal styrning och flernivåstyrelse. Eller så är det de förbättrade resultat och effekter som Leadermetoden bidrar med på ett annat sätt än om Leadermetoden inte hade varit på plats. Göran, hur tänker du om det här? Den här typen av politik brukar ibland kallas för sammanhållningspolitik, och den syftar ytterst till att få människor som bor på lokala orter och platser eller i regioner att hålla ihop och att hålla ihop Sverige och hålla ihop EU genom att människor lokalt och regionalt håller ihop, är liksom själva essensen i den här politiken. Och Leadermetoden är den som är den mest lokala av de sammanhållningspolitiska instrumenten, kan man säga. Du Göran. En av utvärderingarna som WSP har gjort fokuserade på den regionala nivån i södra Sverige. Vad var det mer konkret som ni studerade? Ja, men det är en utvärdering som fortfarande pågår, tänker jag. Och egentligen så är det samma frågeställningar på den nationella nivån som på den regionala, men vi hade möjlighet i den här, eller vi spelade i den här regionala att gå lite mer i detalj och faktiskt försöka följa upp hur utvecklingen av de mervärden har gått. I den regionala utvärderingen så där kunde vi ställa frågor kring hur de som har deltagit och påverkats av och fått del av de insatser som gjorts, hur de uppfattar och framför alltså den sociala sammanhållningen har påverkats genom programmet. Och det var väldigt tydliga svar i de frågorna om kring att man upplever ett väldigt tydligt stärkt engagemang. Man upplever en stärkt sammanhållning och man betonar liksom det viktiga inslaget av konkreta fysiska investeringar som ligger nära där människor finns och verkar i sin vardag, men som också många gånger kräver ett fortsatt engagemang för att underhålla det man har byggt. Ta till exempel ett utegym som är finansierat med de här resurserna, som ju kräver ett fortsatt underhåll även efter det att projektet är avslutat. Det kommer att kräva ett fortsatt engagemang från den lokala gruppen som har fått del av de här resurserna för att bygga det där utegymmet. Och här kan vi se en väldigt tydlig skillnad mot andra typer av EU-projekt, där

man har försökt att komma ifrån den där typen av fysiska investeringar som kräver fortsatt underhåll, som i de fall skulle landa på kommuner och regioner istället för på lokala frivilliga grupper och därmed ses ofta som en belastning istället. Men det som händer då är att projekten blir mycket mer abstrakta. Här är vi kvar i konkreta projekt som kräver ett fortsatt engagemang över tid, och som därmed blir begripliga och synliga för de som bor lokalt på de här orterna. Det är en jättestor skillnad och det var väldigt tydligt i den här utvärderingen av Leader Syd.

Kerstin. Inom ert Leader område i Skåne så träffar du mängder av personer som kommer med sina idéer. Skulle du kunna ge ett exempel på ett lokalt projekt som bidragit till just förbättrat, som det heter, socialt kapital, flernivåstyrelse och resultat som Marion nämnde. Absolut, vi har ju flera inom Sverige, men vi har ju ett i Tostberga hamn eller Tostberga by som är en liten by ute vid kusten. Det är inte många invånare där. Upplevde de innan att det var ingen som lyssnade. Kommunen var inte riktigt med på banan och de hade lite svårt för att få igenom sina saker. De fick med till att restaurera ett hamnhus. De har rätt så mycket husbilar där för sin fågelskådning. Så de har rätt så mycket människor som kommer dit. Och så hade de ett väldigt ruckel till hamnhus och det skulle ju då investera, precis som jag anser det, vara en investering i det här huset, både med duschar och kök och offentliga möjligheter för de här killarna att använda det. Så det fick jag med till. Det var ett av våra allra första projekt. Sen efter det projektet så har de arbetat vidare i föreningen starta en bylagförening och sen så var det flera föreningar, hamnhusförening och camping också. De gick samman och fick kontaktpersoner till kommunerna. Kommunens olika utvecklingsmedel har haft flera olika projekt och även lyckats restaurera andra och utveckla andra delar utan att ha några bidrag, utan gjort det med egna medel och egna resurser. Så där fortsätter det här utvecklingsarbetet med utvecklingsplaner och långsiktiga planeringar för vad det är man vill göra för någonting, vad det är man vill lokalt och ha. Så det har varit väldigt framgångsrikt för den bygden. Och Marion i Halland, vilket lokalt projekt hos er har varit mest framgångsrikt? När det handlar om samarbete och tillit och kontakt mellan bygden och

myndigheter och sånt. Jättesvår fråga tycker jag. För sen när jag började jobba här 2009 har jag sett mer än 300 projekt gå igenom här. Och jag lite vill gärna komma ifrån den här projektfokuseringen när man pratar om leaders mervärde, att man bara ska visa det projektet som jag visar på. All nytta. Men nyttan är ju helheten. Det är ju det metoden handlar om. Det är den integrerade sektorsövergripande strategin. Det är det som är mervärdet, att vi får göra flera saker samtidigt. Men med det sagt så har jag självklart projekt jag kan berätta om. Men som sagt, det finns så många projekt. Det är liksom. Det är nästan orättvist att bara lyfta ett eller två för att det är väldigt, väldigt många projekt och det är de tillsammans som gör mer. Vad tycker du Göran? Apropå det som Marion säger nu, att du ogärna vill prata om projekt utan mer integrerat det. Ni har utvärderat Leaders mervärden också på nationell nivå. Är det här något som du känner igen?

Jag ser det mer som att genomförandet av projekten, de lokala strategierna, fördelningen av resurser till projekt. Allt det här skapar ju en helhetsomfattande bidrar till de olika mervärden. Jag sa tidigare att jag tänker att det viktigaste av de här tre mervärdena är det som kallas för socialt kapital. Jag pratar hellre om den lokala stärkta sociala sammanhållning egentligen. Jag tänker att de andra flernivå Styr och effektivare projekt är egentligen medel eller definitioner av hur man ska jobba med de här insatserna. Det blir liksom helheten. Därför hänger genomförande och projekt ihop på ett bra sätt, tänker jag. När det fungerar som bäst.

Det vi såg i utvärderingen var ju att det här fungerar på det sättet i de allra flesta leaderområden, och i de allra flesta LAG-grupper, där vi har utmaningar kopplat till det administrativa genomförandet och till Jordbruksverkets handläggning. Till exempel, där vi ser att det kanske ibland gnisslar lite i genomförandet. Och det pekade vi som en god utvärderare på också naturligtvis.

Kerstin, känner du igen vad Göran och Marion pratar om när det gäller socialt kapital? Ja, absolut. Det som jag tycker är viktigt i den här metoden är ju att man gör saker och ting tillsammans, och man gör det utifrån eget vad man upplever själv

som det behovet som man har lokalt, och sen få även möjlighet att göra det tillsammans med andra aktörer som man kanske inte hade samarbetat med annars. Och sen är det ju som jag sa, vi har ju en utmaning i det administrativa. Det ska man inte. Och tyvärr är det väl så att det är många som utifrån säger att det här är ju bara byråkratiskt och krångligt. Men då finns ju de här lokala utvecklingskontoren som leaderkontoret, som är en hjälp och stöttning i det arbetet. Och man får se det här byråkratiska som en utmaning som vi får leva igenom. Och så får man se förbi det på något sätt och se på resultaten av de effekterna som Leadermetoden har uppnåtts lokalt, och det tycker jag nog att de som har jobbat med Leaderprojekt. Visst, de kan gnälla och vi kan gnälla alla över det byråkratiska, men vi ser ju också vilka resultatet har blivit och vad det är som långsiktigt också är kvar i det här.

Vi pratade i ett tidigare avsnitt om Leadermetoden och vad som händer sen. Överlevnad efter projektiden och där kom det fram en del kritik att det var svårt att se vad som överlevt och att det fanns risk att det rinner ut i sanden för att det inte är förankrat och så vidare. Projekt Bubbla pratades det om. Vad säger ni om den kritiken, Göran? Jag tänker att man måste titta efter rättsorts resultat också, och det är därför jag vill betona det här med den sociala sammanhållningen som det kanske viktigaste mervärdet och det viktigaste resultatet. Och där finns det ju nya guidelines för hur man ska följa upp och mäta den typen av resultat som kom under förra året från EU kommissionen.

Man ska inte sticka under stol med att det finns svårigheter att mäta den här typen av resultat, men det blir ännu mer problematiskt om det är andra typer av resultat som man tänker sig att man ska finna. Att vi tänker oss att leader med. Den här lilla insatsen ska påverka strukturella förhållanden om sysselsättning och tillväxt och utveckling på landsbygden i stort. Där blir det väldigt svårt att hitta konkreta, mätbara resultat av en så här liten insats. Jag tänker att vi ska hålla fokus på just betydelsen för den sociala sammanhållningen när vi utvärderar Leader, och det tycker jag de nya riktlinjerna är tydliga omkring, och jag tänker att en del av den tidigare kritiken handlade nog om att man försökte mäta fel typer av resultat egentligen.

Kerstin och Marion, vad skulle ni vilja sägatill de som är kritiska mot metoden? Ja men alltså, jag har ju haft väldigtmycket med dem att göra som är kritiska mot metoden. Det är ju jag som lite grann har dragit in dem i det här, för jag är intresserad av det här långsiktiga och där jag är öppen också med de här aktörerna. Pratat om att de har liksom ingen expertis i vadutveckling är, utan hittar på några indikatorer där man tycker att det är utveckling när man egentligen kommer från ett helt annat forskningsfält. Där jag känner att det är fel saker att mäta, för du kan inte bevisa utveckling genom det. Och vad är egentligen utveckling och hur?

Hur kan man hålla fast vid det? Och Jag håller med Göran. Det är väldigt viktigt just här. Den sociala sammanhållningen. Vad det gäller utvecklingsarbetet. Och det är densom är ett kitt utifrån vad allt annat kan utgå. Frågan är ju liksom vad är det vi ska åstadkomma och EU har sagt vad vi ska åstadkomma. De har gett guidelines, vad det är vi ska utvärdera. Det är de sakerna vi ska utvärdera. Det är de sakerna vi ska åstadkomma. Kerstin, hur går dina tankar kring det här? Jag kan säga en utmaning i framtiden också, just vårt område. Det området har ju blivit ihopslaget med två område så det är ett betydligt större område. Och det som jag kan se som en utmaning nu också, det är att verkligen behålla det lokala i ett större område. Jag skulle vilja säga en sak till att förstärka det som Kerstin sa, nämligen att det finns en tendens från nationella myndigheter till att vilja effektivisera genomförandet av Leader genom att göra områdena större och färre, och därmed så tror jag att det finns en risk att man tappar något av det som skapar mervärden och stärker lokal sammanhållning. Så där tror jag man ska vara väldigt försiktig med framtida förändringar som innebär att man skulle gå i riktning bort från lokaler.

Kerstin, Vill du tillägga något. Jag kan säga Vi har ju vissa saker som man verkligen lägger på minnet när folk säger saker och ting. Och vi hade en en hög tjänstemani en av kommunerna som har varit väldigt tveksam till vad leaderprojekt har varit och sånt, men har sagt nu att men leader är ju det som har, det är det som är kvar. Det är ju den sociala sammanhållningen den är ju. Det är ju det som är kvar

i själva utvecklingen. Det är här vi har själva klon, att man kan ha en kontakt med varandra.

Tack Marion Eckardt , Kerstin Hallenborg och Göran Hallin för att ni ville vara med idag! Tack så mycket! Tack tack. Tack!

Det finns många leaderområden i Sverige där man jobbar med lokalt ledd utveckling. Om du är intresserad av att veta mer om det så kan du gå in på Leader Sveriges hemsida leadersverige.se.

Och då stavas leader l e a d e r. Podden Landet görs av Landsbygdsnätverket. Producent var Ingrid Whitlock och själv heter jag Heléne Almqvist och säger. Tack till er som har lyssnat

Slut på transkribering.

